

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Ontvangen: 14 maart 2024

2023-114++vt

Hogeschool van Amsterdam
T.a.v. College van Bestuur
Postbus 1025
1000 BA AMSTERDAM

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
44537318

Bijlagen
1

Datum 14 maart 2024

Betreft Besluit macrodoelmatigheid master Legal Tech

*Als u belang hebt bij dit besluit,
dan kunt u hiertegen binnen 6
weken, gerekend vanaf de
verzenddatum, bezwaar maken.
Stuur uw bezwaarschrift naar
DUO, Postbus 30205, 2500 GE
Den Haag. U kunt uw bezwaar
ook digitaal indienen op
www.bezwaarschriftenocw.nl.*

Geacht bestuur,

Met de brief van 19 december 2023, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 20 december 2023, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo-masteropleiding Legal Tech als bekostigde opleiding te verzorgen in Amsterdam.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 12 februari 2024, kenmerk 2023-114, positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluiten

Bekostigingsbesluit

Gelet op het bovengenoemde advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 (hierna: Regeling), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de hbo-masteropleiding Legal Tech als bekostigde opleiding te verzorgen in Amsterdam. Met toepassing van artikel 6.2, derde lid, van de WHW, beperk ik mijn instemming tot de voltijdvariant.

Besluit Rio-indeling

Daarnaast heb ik besloten dat de hbo-masteropleiding Legal Tech, conform het advies van de CDHO, in de Registratie instellingen en opleidingen (Rio, voorheen Croho) wordt ingedeeld in het onderdeel Recht.

Besluit registratie ISCED-rubriek

Tevens heb ik besloten de hbo-masteropleiding Legal Tech, conform het advies van de CDHO, te laten registreren in de ISCED-rubriek Bedrijfsinformatica (61305).

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2, eerste lid, van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

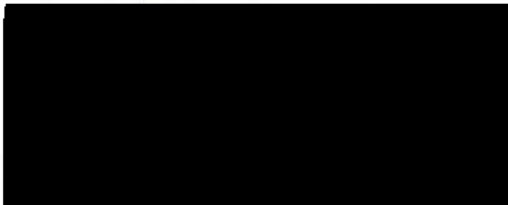
Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan zowel het behoefte- als het ruimtecriterium¹. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het, als bijlage bij dit besluit meegestuurde, advies van de CDHO.

Procedure Registratie instellingen en opleidingen (Rio)²

Ingevolge artikel 6.2, negende lid van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in de Registratie instellingen en opleidingen. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor de toets nieuwe opleiding in te dienen. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van aCroho³ van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met ssg@duo.nl.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

Onze referentie
44537318

---

¹ Artikel 6, eerste lid, onderdelen a en b, van de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023.

² Sinds 2023 vervangt Rio het Croho.

³ aCROHO wordt op termijn vervangen door LEO.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Postadres CDHO
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres CDHO
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Onderwerp

Nieuwe opleiding
Hogeschool van Amsterdam
Voltijd hbo master
Legal Tech
Amsterdam

Kenmerk CDHO

2023-114

Kenmerk aanvrager

hc23u0372

Datum

12 februari 2024

Geachte heer Dijkgraaf,

Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) over het voornemen van de Hogeschool van Amsterdam om de nieuwe hbo master Legal Tech als bekostigde opleiding te verzorgen in de gemeente Amsterdam (brief van 19 december 2023 met kenmerk hc23u0372). De commissie heeft de aankondiging van deze aanvraag op 30 september jongstleden gepubliceerd op haar website (A23-038). De commissie heeft het dossier voor deze aanvraag op 20 december 2023 ontvangen. Op 21 december 2023 is de behandeling van de aanvraag opgeschort en is de aanvrager in de gelegenheid gesteld om de ontbrekende informatie te leveren. Op 17 januari 2024 is de aanvulling ontvangen en is de aanvraag weer door de commissie in behandeling genomen.

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Verder heeft de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 van 28 april 2023, voorts te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om *positief* te besluiten op het verzoek van de Hogeschool van Amsterdam om de nieuwe hbo master Legal Tech als bekostigde opleiding te verzorgen in de gemeente Amsterdam. De commissie adviseert u daarbij deze toestemming met toepassing van artikel 6.2 lid 3, van de WHW te beperken tot de voltijdvariant.

De commissie adviseert u daarnaast om deze opleiding in het RIO in te delen in het onderdeel 'Recht'. Verder adviseert de commissie om de opleiding te laten registreren in de ISCED-rubriek 'bedrijfsinformatica' (61305).

1. Omschrijving van de aanvraag

De aanvrager wil de opleiding Legal Tech in de gemeente Amsterdam verzorgen. Het gaat om een Nederlandstalige hbo master van 120 studiepunten die de aanvrager in voltijdvorm wil aanbieden. De aanvrager wil de opleiding in het RIO-onderdeel 'Recht' laten opnemen. De aanvrager heeft geen voorstel gedaan wat betreft de indeling in een ISCED-rubriek.

De opleiding is bedoeld voor studenten met een juridische achtergrond die zich willen specialiseren op het gebied van "legal technology": specialistische technologieën die de juridische sector transformeren. Studenten worden onderwezen in technologische kennis die aansluit op hun reeds aanwezige juridische kennis. Het curriculum besteedt aandacht aan drie kerntechnologieën, zijnde (1) software voor gegevensbeheer en informatiehuishouding, (2) regelgebaseerde systemen en (3) datagedreven systemen. Binnen elke kerntechnologie wordt aandacht besteed aan management, design en communicatie en de juridische kaders. Daarnaast wordt er een beroepsopdracht uitgevoerd.

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een afgeronde hbo bachelor HBO-Rechten of Sociaal-Juridische Dienstverlening. De aanvrager geeft aan dat de opleiding ook toegankelijk is voor studenten met een afgeronde wo bachelor Rechtsgeleerdheid.

Afgestudeerden van de voorgenomen opleiding kunnen onder meer de functies projectleider digitalisering, ontwikkelaar projectsystemen en regelanalist uitoefenen binnen juridische organisaties zoals het Openbaar Ministerie, de politie of advocatenkantoren. Een andere functietitel waar afgestudeerden voor in aanmerking komen is Legal Tech Engineer.

2. Analyse verwant aanbod

De aanvrager acht de volgende hbo masters "verwant" aan de voorgenomen opleiding:

1. Master Legal Management (aangeboden door één instelling¹)
2. Toegepast Recht (aangeboden door één instelling)

Daarnaast acht de aanvrager de wo master Law and Technology (Tilburg University) zijdelings verwant aan de voorgenomen opleiding. Verder acht de aanvrager de wo masters European Law (Universiteit Utrecht) en Rechtsgeleerdheid (Erasmus Universiteit Rotterdam) zijdelings verwant vanwege de daarin opgenomen specialisaties Law and Technology in Europe en Recht en Technologie.

De commissie begrijpt de term "verwant" als vergelijkbaar met de door de commissie gebruikte term "sterk verwant".

---

¹ Waar de commissie spreekt over "instelling", wordt "bekostigde instelling" bedoeld.

De commissie is van mening dat de door de aanvrager genoemde hbo master Toegepast Recht sterk verwant is aan de voorgenomen opleiding. Daarnaast is de commissie met de aanvrager van mening dat de wo master Rechtsgeleerdheid van de Erasmus Universiteit Rotterdam sterk verwant is vanwege de daarin opgenomen specialisatie Recht en Technologie. Ten slotte is de commissie van mening dat de wo master Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam sterk verwant is vanwege de daarin opgenomen specialisaties International Technology Law en Internet, Intellectuele Eigendom en ICT. De commissie acht deze specialisaties sterk verwant omdat zij, net als de specialisatie Recht en Technologie van de Erasmus Universiteit Rotterdam, inhoudelijk aandacht besteden aan het snijvlak van recht en technologie, dezelfde instroomdoelgroep bedienen en studenten voor een vergelijkbaar arbeidsmarktprofiel opleiden.

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde masters zijdelings verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Hbo master Master Legal Management (aangeboden door één instelling)
2. Wo master Law and Technology (aangeboden door één instelling)

De commissie is verder van mening dat de hbo master Data Driven Business (aangeboden door één instelling) ook zijdelings verwant is aan de voorgenomen opleiding. De commissie acht deze opleiding zijdelings verwant omdat zij ook aandacht besteedt aan de digitalisering van processen (in andere sectoren), een vergelijkbare brede instroomdoelgroep bedient en studenten ten dele voor vergelijkbare beroepen opleidt.

De commissie is van mening dat de wo master European Law die door de aanvrager is aangedragen nauwelijks verwantschap vertoont met de voorgenomen opleiding.

De instroom in de verwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar gestegen² (zie Bijlage 1).

De aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van interviews die de aanvrager heeft uitgevoerd onder potentiële studenten van de voorgenomen opleiding. De aanvrager verwacht dat er ten minste 25 studenten per jaar in de opleiding zullen instromen. De commissie acht deze prognose realistisch.

3. Beoordeling criterium a

De commissie betreft ambtshalve de arbeidsmarktprognoses in het AIS van het ROA³. De aanvrager heeft een beroep gedaan op de prognoses tot 2026. De commissie constateert dat het ROA in december 2023 de gegevens in AIS heeft bijgewerkt en de prognoses tot 2026 heeft vervangen door prognoses tot 2028. De commissie hanteert de meest actuele arbeidsmarktprognoses.

De aanvrager beschouwt het opleidingstype master recht dat is opgenomen in ROA's AIS als relevant voor de voorgenomen opleiding Legal Tech. De commissie acht met de aanvrager dit opleidingstype ten dele relevant omdat de sterk verwante hbo master Toegepast Recht hierin is opgenomen naast een aantal niet en nauwelijks verwante opleidingen. ROA typeert de vooruitzichten in 2028 voor

---

² De commissie merkt op dat de overgrote meerderheid van deze instroom hierboven genoemde wo masters zit. Het is voor de commissie niet duidelijk welk deel van deze studenten daadwerkelijk in de verwant geachte specialisaties instroomt

³ <https://roastatistics.shinyapps.io/AIStot2028/>

afgestudeerden van dit opleidingstype als matig en verwacht vrijwel geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Bijlage 2, Tabel 1).

De aanvrager beroept zich tevens op de prognoses van het ROA voor de beroepsklasse openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen en de daaronder vallende beroepsgroep juristen. De commissie kent in beginsel meer gewicht toe aan de prognoses voor opleidingstypen omdat daarin de uitstroom uit een cluster verwante opleidingen wordt gerelateerd aan verwachte baanopeningen voor dit type afgestudeerden. De commissie weegt verder enkel de perspectieven van beroepsgroepen om een zo nauwkeurig mogelijk beeld te geven van de arbeidsmarktbehoefte aan verschillende typen afgestudeerden. De commissie laat daarom de prognoses voor de beroepsklasse openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen buiten beschouwing.

De commissie acht de beroepsgroep juristen onvoldoende relevant omdat de voorgenomen opleiding studenten niet beoogt op te leiden voor de beroepen in deze beroepsgroep. De commissie overweegt hierbij dat studenten van de voorgenomen opleiding sommige van deze functies kunnen uitoefenen vanwege hun vooropleiding, maar dat de voorgenomen opleiding veronderstelt dat studenten al een kwalificatie als (hbo) jurist behaald hebben. De voorgenomen opleiding beoogt studenten andere vaardigheden bij te brengen die hen in staat stelt om ook niet-juridische taken binnen het juridische domein uit te voeren. Om deze reden kent de commissie geen gewicht toe aan de prognoses voor deze beroepsgroep.

De aanvrager verwijst tevens naar het op het AIS aansluitende rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' van het ROA⁴, waarin wordt aangegeven dat de uitbreidingsvraag binnen de beroepsgroep juristen opvallend groot is. De commissie stelt vast dat in de meest recente editie van dit rapport⁵ dezelfde conclusie wordt getrokken. Omdat de commissie hierboven reeds heeft vastgesteld dat de beroepsgroep juristen onvoldoende relevant is, kent de commissie geen gewicht toe aan deze bron.

De commissie concludeert dat de prognoses die zijn opgenomen in ROA's AIS voor het ten dele relevante opleidingstype een negatief beeld geven van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding Legal Tech.

De aanvrager verwijst vervolgens naar een barometer van het UWV⁶, waarin is aangegeven dat de baankansen voor juristen in de financiële dienstverlening als 'goed' worden omschreven. De gegevens uit Statline van het CBS⁷ worden aangehaald om aan te geven dat het aantal vacatures voor juristen toeneemt. De commissie heeft hierboven reeds geconstateerd dat de afgestudeerden van de voorgenomen master Legal Tech niet in aanmerking komen voor het merendeel van de beroepen die in deze beroepsgroep zijn opgenomen. De commissie laat daarom deze gegevens buiten beschouwing.

De aanvrager verwijst verder naar de Nationale Beroepengids⁸, waarbij de aanvrager de volgende functies als 'uitstroomberoepen' aanhaalt: (1) juridisch medewerker, (2) notarieel medewerker, (3) medewerker bezwaar- en beroepszaken, (4) implementatiemanager, (5) legal counsel, (6)

---

⁴ 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' (ROA 2021, p. 35)

⁵ 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2028' (ROA 2023, p. 43)

⁶ 'UWV barometer arbeidsmarkt Financiële dienstverlening' (UWV 2021)

⁷ <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85081NED/line?ts=1662283010595>

⁸ <https://www.nationaleberoepengids.nl/>

fraudecoördinator en (7) compliance officer. De commissie constateert dat het overgrote deel van deze functies juridisch van aard is en dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding sommige van deze functies kunnen uitoefenen vanwege hun vooropleiding, maar dat de voorgenomen opleiding veronderstelt dat studenten al een kwalificatie als (hbo) jurist behaald hebben en er niet op gericht is om afgestudeerden voor juridische beroepen op te leiden. Dit inachtnemend is de commissie van mening dat enkel de aangehaalde functie implementatiemanager enigszins relevant is omdat afgestudeerden in aanmerking komen voor functies waarbij de implementatie van nieuwe technieken in juridische organisaties centraal staat. De baankans voor deze functie wordt in de Nationale Beroepengids als 'zeer goed' omschreven. De commissie constateert dat dit een positieve indicatie geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager verwijst ook naar een aantal bronnen om de kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte nader te contextualiseren. Een onderzoek van Wolters Kluwer⁹ laat onder meer zien dat er in de juridische sector een toename van het volume en de complexiteit van informatie en een toenemend belang van *legal software* wordt verwacht. Slechts één derde van de respondenten betrokken in dit onderzoek denkt dat hun organisatie voorbereid is op deze veranderingen. De aanvrager verwijst naar twee programma's¹⁰ om aan te geven dat ook overheidsinstanties zoals ministeries bezig zijn hun werkwijzen op deze ontwikkelingen aan te passen. Tot slot verwijst de aanvrager ook naar de Al-wet¹¹ en stelt dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding een rol kunnen spelen bij de implementatie van deze wetgeving in diverse instanties. De commissie constateert dat deze argumentatie blijk geeft van actuele kwalitatieve ontwikkelingen die de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding ten goede komen.

Vervolgens verwijst de aanvrager naar een vacatureonderzoek dat zij zelf heeft uitgevoerd.¹² De aanvrager geeft aan tussen augustus 2022 en augustus 2023 te hebben gezocht naar voor de voorgenomen opleiding relevante vacatures. Hiervoor zijn zeven vacaturebanken geraadpleegd en is gebruik gemaakt van termen zoals regelanalist, LegalTech-consultant, legal technologist, LegalTech manager, jurist Legal Tech en legal engineer. De aanvrager heeft de vacatures ontdebeld en enkel vacatures meegenomen die zij relevant acht, die worden aangeboden op de Nederlandse arbeidsmarkt en vragen naar kandidaten met een diploma op hbo-, hbo-/wo- en wo-niveau. Het onderzoek heeft geresulteerd in 40 vacatures waar afgestudeerden van de voorgenomen opleiding voor in aanmerking zullen komen. De vacatureteksten zijn allemaal in een bijlage van het dossier opgenomen. De aanvrager merkt zelf al op dat het in enkele gevallen vacatures voor gedetacheerden betreft.

De commissie acht de gehanteerde methode bij de vacatureanalyse overwegend valide en de resultaten overwegend navolgbaar. De commissie stelt vast dat de data waarop de vacatures zijn geplaatst niet zijn vermeld, waardoor niet duidelijk is hoe de arbeidsmarkt zich in de loop van het jaar heeft ontwikkeld. De commissie constateert verder dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding (op termijn) in aanmerking komen voor de meeste van de meegenomen functies, maar dat niet zonder meer kan worden aangenomen dat afgestudeerden in aanmerking komen voor de

---

⁹ <https://www.wolterskluwer.com/en/know/future-ready-lawyer-2021>

¹⁰ <https://www.rijksorganisatieodi.nl/actueel/nieuws/2023/09/21/werk-aan-uitvoering-van-principaal-agent-naar-stewardship> en <https://www.open-overheid.nl/over-open-overheid/open-op-orde>

¹¹ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20230601STO93804/eu-ai-act-first-regulation-on-artificial-intelligence>

¹² Bijlage 2 van het dossier.

functies die enkel op wo-niveau zijn uitgezet (e.g. privacy jurist) en dat meerdere vacatures functies betreffen waarbij om meerdere jaren werkervaring wordt gevraagd. Dit inachtnemend constateert de commissie dat deze vacatureanalyse een geringe arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding aannemelijk maakt.

Vervolgens haalt de aanvrager een vacatureanalyse aan die door Lexnova is uitgevoerd in opdracht van de aanvrager.¹³ Het onderzoeksbureau heeft de gehanteerde methode en zoektermen beschreven in het rapport en vermeldt de resultaten te hebben ontdekt. In het onderzoeksrapport is aangegeven dat op 26 september 2023 via Jobfeed een analyse is gemaakt van vacatures in de vijf jaar voorafgaand aan deze datum en in de zestien weken voorafgaand aan de gekozen peildatum. In het rapport is beschreven welke zoekmethode en zoektermen zijn gehanteerd. Het onderzoek bevat twee deelonderzoeken: het eerste betreft specifieke legal tech-vacatures en het tweede betreft een bredere vraag naar afgestudeerden in de publieke sector.

Het eerste deelonderzoek, gericht op specifieke legal tech-vacatures, heeft vacatures vanuit het hele land op hbo-, hbo/wo- en wo-niveau verzameld op basis van "keywords" zoals (1) regelanalist, (2) regelbeheer, (3) legal tech, (4) legal engineer en (5) legal manager. Vacatures die "keywords" zoals (1) PhD, (2) food, (3) modelleur, (4) planoloog en (5) sales bevatten zijn niet meegenomen. In de vijf jaar voorafgaand aan de peildatum zijn er voor deze zoekopdracht 306 vacatures geplaatst binnen de geselecteerde beroepen en sleutelwoorden. Het aantal vacatures is gestegen van 24 in 2018-2019 tot 110 in 2022-2023. Van de in totaal 306 vacatures stonden de meeste vacatures open voor het beroep "onbekend"¹⁴ (50), gevolgd door jurist (39), analist (overig) (27), gemeentelijk medewerker (17) en adviseur civiele techniek (13). Bij 140 vacatures is er om een hbo-opleidingsniveau gevraagd en in 87 gevallen is er gevraagd om een hbo-/wo-opleidingsniveau. De meeste vacatures zijn geplaatst in de provincie Zuid-Holland (94), gevolgd door Gelderland (60), Noord-Holland (53) en Utrecht (46). Het onderzoek vermeldt de organisaties waar de (meeste) vacatures zijn uitgezet. Tot slot vermeldt het onderzoek dat 118 van de 306 vacatures waren uitgezet binnen de private sector. In de zestien weken voorafgaand aan de gekozen peildatum zijn er 31 vacatures geplaatst. Hierbinnen is voornamelijk vraag naar de functies "onbekend" (8), jurist (7), gemeentelijk medewerker (2) en verkeersplanoloog (2). Er wordt in vijftien gevallen gevraagd om een hbo-opleidingsniveau en in acht gevallen om een hbo-/wo-opleidingsniveau. De meeste vacatures zijn geplaatst in de provincie Gelderland (13), Zuid-Holland (8) en Utrecht (6). Het onderzoek vermeldt de organisaties waar de vacatures zijn uitgezet.

De commissie constateert dat het onderzoek volgens een valide methode is uitgevoerd, maar dat niet duidelijk is gemaakt of de resultaten zijn ontdekt. Verder is de commissie van de mening dat de gebruikte filters relevant zijn en dat de resultaten navolgbaar zijn, maar is de commissie van mening dat afgestudeerden voor een substantieel deel van de in de resultaten opgenomen functies niet (zonder meer) in aanmerking zullen komen (e.g. adviseur civiele techniek en verkeersplanoloog), dat de opleiding niet primair opleidt tot deze functies (e.g. jurist) en dat de groep "onbekend" voor het grootste deel niet inzichtelijk is gemaakt in het onderzoek, waardoor het niet duidelijk is of afgestudeerden daadwerkelijk voor deze functies in aanmerking komen¹⁵. De commissie kan dit niet

---

¹³ 'Vacatureanalyse Master Legal Tech - Hogeschool van Amsterdam' (Lexnova 2023)

¹⁴ Het onderzoek geeft als voorbeelden van hierin opgenomen functies (1) Traineeship Legal Innovation, (2) Jurist Legal Innovation en (3) Jurist Legal Tech.

¹⁵ De commissie is van mening dat afgestudeerden voor de drie genoemde voorbeelden binnen deze beroepsgroep in aanmerking kunnen komen, maar kan dit bij de andere vacatures niet verifiëren.

verder nagaan omdat er geen voorbeeldvacatures aan het onderzoek zijn toegevoegd. Tot slot merkt de commissie op dat de groei vooral te zien is in het jaar 2021, waarvan de commissie vaststelt dat er in dit jaar als gevolg van de omslag na de coronacrisis een (zeer) grote krapte op de arbeidsmarkt is ontstaan die zichtbaar is bij alle beroepsgroepen en alle sectoren. Het bovenstaande inachtnemend concludeert de commissie dat dit deel van de vacatureanalyse slechts een illustratie geeft van de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Het tweede deelonderzoek, gericht op een bredere vraag naar afgestudeerden in de publieke sector, heeft vacatures vanuit het hele land op hbo-, hbo/wo- en wo-niveau verzameld op basis van "keywords", waarbij ten minste één van de volgende termen in de vacature moest zijn opgenomen: (1) regelbeheer, (2) data, (3) tech*, (4) automatisering, (5) ICT, (6) software, (7) digi* of (8) legal tech. Deze moesten samen met één van de volgende termen voorkomen: (1) analist, (2) implementatie*, (3) informatievoorziening, (4) rechtshandhaving of (5) datajurist. Tot slot zijn vacatures met de termen (1) duurzaam en (2) civiele techniek bij deze analyse uitgesloten. Ook is de zoekopdracht beperkt tot bepaalde beroepsgroepen, zoals (1) innovatieconsultant, (2) consultant ICT en (3) medewerker gegevensverwerking. Op grond van deze zoektermen stellen de onderzoekers dat er in de afgelopen vijf jaar 2.379 relevante vacatures zijn geplaatst. 216 daarvan zijn in de laatste zestien weken van de onderzoeksperiode geplaatst.

De commissie constateert dat de gebruikte zoektermen te algemeen zijn om te stellen dat de gevonden vacatures blijken geven van een specifieke arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. Verder stelt de commissie vast dat afgestudeerden niet specifiek worden opgeleid voor functies zoals beleidsmedewerker juridische zaken (waar 186 vacatures van zijn meegenomen)¹⁶. Ook zijn er vacatures meegenomen waar afgestudeerden mogelijk voor in aanmerking kunnen komen, maar waarvoor afgestudeerden van vele andere opleidingen ook voor in aanmerking komen, zoals business analist (899 vacatures), projectleider informatievoorziening (604 vacatures), consultant ICT (252 vacatures) en implementatie consultant (191 vacatures). De commissie stelt vast dat afgestudeerden deze functies specifiek op het gebied van legal tech kunnen uitvoeren, maar dat het niet zonder meer kan worden aangenomen dat alle vacatures die in deze analyse zijn opgenomen daadwerkelijk deze focus hebben. Deze groep vacatures geeft dus niet specifiek blijken van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. Dit inachtnemend acht de commissie de in dit deel van de vacatureanalyse gehanteerde methode slechts gedeeltelijk valide, waardoor de relevantie van de resultaten onvoldoende is. Daarom kent de commissie geen gewicht toe aan deze bron.

Tot slot refereert de aanvrager aan 48 interviews die de aanvrager zelf heeft uitgevoerd met 53 vertegenwoordigers van 44 werkveldpartijen.¹⁷ Deze interviews hebben plaatsgevonden tussen oktober 2022 en november 2023. De aanvrager heeft een lijst van respondenten, de organisaties waar zij voor werken en de functies die zij daar bekleden aan de bijlagen van het dossier toegevoegd. De aanvrager heeft ook de vragenlijst aan de bijlagen toegevoegd. De gespreksverslagen zijn niet aan het dossier toegevoegd, maar er is aangegeven dat deze op aanvraag beschikbaar zijn. Het onderzoek stelt dat alle respondenten legal tech een noodzakelijke en onontkoombare ontwikkeling vinden en grote uitdagingen zien bij de implementatie van deze nieuwe technologieën. Alle respondenten zien daarom ook de meerwaarde van de voorgenomen opleiding. Het merendeel

---

¹⁶ Ook hier stelt de commissie vast dat afgestudeerden mogelijk in aanmerking komen voor dergelijke functies vanwege hun vooropleiding als (hbo-)jurist, maar dat de voorgenomen opleiding hier niet toe opleidt.

¹⁷ Bijlage 4 van het dossier.

van de respondenten geeft aan het beroepsprofiel van de voorgenomen opleiding te herkennen. De aanvrager heeft 40 van de betrokken organisaties gevraagd hoeveel medewerkers met het profiel van de voorgenomen opleiding zij tussen 2026 en 2030 verwachten aan te willen nemen.¹⁸ 39 van deze organisaties verwachten een behoefte, waarvan 37 deze hebben gekwantificeerd. Gezamenlijk spreken zij over een behoefte van minimaal 312 fte en maximaal (meer dan) 370 fte in de voornoemde periode.

De commissie constateert dat de resultaten van de interviews valide en navolgbaar zijn. De commissie kan van zes respondenten niet zonder meer aannemen dat zij een gezaghebbende uitspraak kunnen doen over de arbeidsmarktbehoefte en het aannamebeleid binnen hun organisatie. De commissie stelt echter vast dat ook als de antwoorden van deze zes respondenten buiten beschouwing worden gelaten, de verwachte behoefte substantieel blijft. Dit inachtnemend constateert de commissie dat de bron blijkt geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat er enige arbeidsmarktbehoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Legal Tech. De aanvraag voldoet aan criterium a (art. 6 lid 1) van de Regeling.

4. Beoordeling criterium b

4.1 Noodzaak nieuwe opleiding

De aanvrager stelt dat er momenteel slechts een beperkt aantal masters wordt aangeboden waarin het snijvlak van rechten en technologie centraal staat. Daarbij constateert de aanvrager dat de meeste bestaande opleidingen niet direct toegankelijk zijn voor studenten die een juridische hbo bachelor hebben afgerond. Ook richten deze opleidingen zich veelal op ICT-recht en niet op de toepassing van technologische innovatie in de juridische beroepspraktijk.

De aanvrager geeft aan te hebben verkend of het mogelijk is de voorgenomen opleiding vorm te geven als uitstroomprofiel binnen de hbo master Master Legal Management. Zij heeft echter geconstateerd dat het beroepsprofiel van de voorgenomen opleiding onvoldoende aansluit op het beroepsprofiel van deze master (waar studenten worden opgeleid om juridische dienstverlening efficiënter en klantgericht te organiseren). Verder bestaat de beoogde doelgroep van de voorgenomen opleiding uit studenten die direct na hun bachelor een master willen volgen, terwijl de hbo master Master Legal Management een deeltijdopleiding voor werkenden (met ten minste drie jaar werkervaring) betreft.

Tot slot is de aanvrager van mening dat de voorgenomen opleiding niet vormgegeven kan worden binnen de twee bestaande hbo masters in het juridische domein (i.e. de hbo masters Master Legal Management en Toegepast Recht) omdat deze opleidingen slechts 60 studiepunten omvatten. De aanvrager stelt dat de "bèta-basis" van de voorgenomen opleiding niet in 60 studiepunten kan worden onderwezen.

De commissie volgt de aanvrager in de bovenstaande argumentatie.

---

¹⁸ De aanvrager heeft vier belangenorganisaties die wel betrokken waren bij het kwalitatieve deel van het onderzoek niet gevraagd naar de verwachte arbeidsmarktbehoefte.

Vestiging van de opleiding in de gemeente Amsterdam heeft naar verwachting van de commissie een verwaarloosbaar negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod. De commissie overweegt hierbij dat de zijdelings verwante hbo master Master Legal Management weliswaar in dezelfde gemeente is gevestigd, maar dat de voorgenomen opleiding nauwelijks of geen effect zal hebben op de instroom in deze opleiding omdat dit een deeltijdopleiding betreft die inhoudelijk slechts ten dele verwant is, die deels gericht is op een andere instroomdoelgroep en die inhoudelijk significant afwijkt.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat er een noodzaak bestaat om de voorgenomen opleiding Legal Tech als nieuwe opleiding vorm te geven.

4.2 Aansluiting instellingsprofiel

De aanvrager stelt dat de voorgenomen opleiding aansluit op het instellingsprofiel omdat de Hogeschool van Amsterdam één van de koplopers is op het gebied van legal tech in Nederland. Daardoor stelt de aanvrager goed zicht te hebben op het kennisniveau op dit onderwerp binnen de juridische sector.

Verder geeft de aanvrager aan al twintig jaar de hbo bachelor HBO-rechten aan te bieden, waarin legal tech al in het onderwijsprogramma is opgenomen. Ook heeft de Hogeschool van Amsterdam in 2020 het "Legal Tech Lab" opgericht¹⁹, wat onderdeel uitmaakt van het "Centre of Expertise Applied AI" van de aanvrager. Hier wordt samen met partners uit het werkveld gewerkt aan onderzoek naar dit thema. Ook is het "Legal Tech Lab" de initiatiefnemer geweest voor de "Legal Tech Alliantie" met de bekostigde hbo bachelors HBO-rechten, waar onder andere onderwijsmateriaal over dit onderwerp wordt ontwikkeld. Ook heeft de aanvrager een hoofddocent legal tech in dienst en wordt er binnen de instelling reeds onderzoek gedaan met relatie tot legal tech. Dit alles inachtnemend stelt de aanvrager bij uitstek in staat te zijn de voorgenomen opleiding binnen haar instelling vorm te geven.

De stelling dat de opleiding niet beter binnen het instellingsprofiel van een andere instelling past wordt door de aanvrager onderbouwd door aan te geven dat de meeste verwante opleidingen wo masters betreffen en dat het niet voor de hand ligt om een "professionele" vervolgopleiding voor een hbo bachelor aan te bieden bij een "academische" instelling. De Hanzehogeschool Groningen is de enige andere hbo-instelling die een hbo master aanbiedt die als vervolgopleiding voor juridische bachelors kan dienen (namelijk de hbo master Toegepast Recht). De aanvrager stelt dat deze instelling geen lectoraten of expertisecentra heeft die gericht zijn op legal tech of het grensvlak van recht en technologie, waardoor de expertise om de voorgenomen opleiding vorm te geven niet aanwezig is binnen de Hanzehogeschool Groningen. De aanvrager geeft tevens aan dit onderwerp met de Hanzehogeschool Groningen te hebben besproken, waarbij deze instelling heeft aangegeven geen plannen te hebben om een vergelijkbare opleiding te ontwikkelen.

De commissie volgt de aanvrager in de bovenstaande argumentatie.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat de voorgenomen opleiding Legal Tech aansluit op het instellingsprofiel.

---

¹⁹ <https://www.hva.nl/legaltechlab/over-ons/over-ons.html>

4.3 Conclusies commissie

Op grond van het bovenstaande constateert de commissie dat de aanvrager heeft aangetoond dat de aanvraag voldoet aan criterium b (art. 6 lid 1) van de Regeling.

5. RIO- en ISCED-indeling

De aanvrager wil de voorgenomen opleiding in het RIO-onderdeel 'Recht' indelen. Dit voorstel sluit in de ogen van de commissie aan op de inhoud van de voorgenomen opleiding. De commissie adviseert u daarom met deze indeling in te stemmen.

De aanvrager heeft niet aangegeven in welke ISCED-rubriek zij de voorgenomen opleiding wil laten opnemen. De commissie adviseert u de opleiding op te nemen in de ISCED-rubriek 'bedrijfsinformatica' (61305), gezien de inhoud van de opleiding.

6. Afstemming en zienswijzen

De onderhavige aanvraag is door de aanvrager bij de commissie aangekondigd. De commissie heeft deze aankondiging op 28 september 2023 onder kenmerk A23-038 gepubliceerd op haar website.

De aanvrager geeft in het dossier aan dat zij het voornemen om deze aanvraag in te dienen heeft medegedeeld in het Landelijk Opleidingen Overleg HBO-Rechten op 6 december 2023. De aanvrager geeft aan dat de reacties binnen het overlegorgaan op het voornemen enthousiast waren. Verder geeft de aanvrager aan dat het initiatief op 5 oktober 2023 binnen de Legal Tech Alliantie (een samenwerking tussen de twaalf bekostigde HBO-Rechtenopleidingen) is aangekondigd. Ook hier waren de reacties volgens de aanvrager positief.

Vanaf 21 december 2023 is op de website van de commissie kennisgegeven van het voornemen van de Hogeschool van Amsterdam om de nieuwe hbo master Legal Tech als bekostigde opleiding te verzorgen in de gemeente Amsterdam. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs en andere belanghebbenden de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Conclusie

Gelet op het voorgaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om *positief* te besluiten op het voorliggende verzoek en deze toestemming met toepassing van artikel 6.2 lid 3, van de WHW te beperken tot de voltijdvariant.

De commissie adviseert u daarnaast om deze opleiding in het RIO in te delen in het onderdeel 'Recht'. Verder adviseert de commissie om de opleiding te laten registreren in de ISCED-rubriek 'bedrijfsinformatica' (61305).

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage 1: afbakening verwant aanbod (Bron: DUO, peildatum 1 oktober)

Opleiding	Instelling	'18-'19		'19-'20		'20-'21		'21-'22		'22-'23	
		VT	DT	VT	DT	VT	DT	VT	DT	VT	DT
M Toegepast Recht (49402)	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen									11	
M Rechtsgeleerdheid (60084)	Erasmus Universiteit Rotterdam (21PE), Rotterdam*	212	6	212	10	222	12	165	10	174	7
	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL), Amsterdam*	381	24	399	18	469	32	437	23	499	18
M Master Legal Management (45283)	Hogeschool van Amsterdam (28DN), Amsterdam		38		15		18		12		16
M Data Driven Business (49148)	Hogeschool Utrecht (25DW), Utrecht					56		63		36	
M Law and Technology (60069)	Tilburg University (21PN), Tilburg	110		126		121		166		166	
Totaal Eerstejaarsinstroom		703	68	737	43	868	62	831	45	886	41

* Binnen deze opleidingen acht de commissies alleen enkele specialisaties verwant aan de voorgenomen opleiding.

Bijlage 2: tabellen arbeidsmarktprognoses (Bron: ROA, AIS)

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype master recht

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Master - recht	Risicoindicatoren en arbeidsmarktprognoses tot 2028		10500	8	1.3	erg hoog
Master - recht	Risicoindicatoren en arbeidsmarktprognoses tot 2028		20100	16	2.5	gemiddeld
Master - recht	Risicoindicatoren en arbeidsmarktprognoses tot 2028		30600	24	3.7	gemiddeld
Master - recht	Risicoindicatoren en arbeidsmarktprognoses tot 2028		30000	24	3.6	gemiddeld
Master - recht	Risicoindicatoren en arbeidsmarktprognoses tot 2028	1.07				vrijwel geen
Master - recht	Risicoindicatoren en arbeidsmarktprognoses tot 2028	1.07				matig